

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Developing on Blended Learning for Developing the 21st Century Learning Skills*

สุสัณหา	ยิมแย้ม	Ph.D. **	Susanha	Yimyam	Ph.D. **
อำไพ	จารุวัชรพานิชกุล	วท.ม.**	Umpai	Charuwatcharapaniskul	M.Sc. **
จันทรรัตน์	เจริญสันติ	ปร.ด.***	Jantararat	Chareonsanti	Ph.D. ***
อภิรัช	อินทรางกูร ณ อยุธยา	M.A. ***	Apirach	Indarangkura Na Ayutthaya	M.A. ***
ปิยะนุช	ชูโต	ปร.ด.**	Piyanut	Xuto	Ph.D. **
นงลักษณ์	เฉลิมสุข	Ph.D. **	Nonglak	Chaloumsuk	Ph.D. **

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียนซึ่งมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ที่น่าจะเหมาะสมสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โครงการวิจัยและพัฒนามีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน การดำเนินงานแบ่งเป็น 2 ระยะ ซึ่งระยะแรกเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับกระบวนวิชาพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลที่เคยเรียนกระบวนวิชานี้ จำนวน 9 คน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน จากนั้นคณะผู้วิจัยร่วมกันพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ส่วนระยะที่สองเป็นการทดลองใช้และประเมินผลการใช้การเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้น โดยการสอบถามกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังเรียนกระบวนวิชานี้ที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 131 คน โดยใช้แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนาและการทดสอบค่าที

* ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะพยาบาลศาสตร์ ประจำปีพ.ศ. 2558

** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** associate professor, faculty fo nursing, Chiang Mai university

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*** assistant professor, faculty fo nursing, Chiang Mai university

ผลการศึกษาได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับกระบวนวิชาการพยาบาลมารดาทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งบรรยายและอภิปรายกลุ่มในชั้นเรียน พร้อมกับการมอบหมายงานทั้งงานกลุ่มและเป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดทำรายงาน การใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดท้ายบท การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย หลังการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในทุกทักษะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 และผู้เรียนพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระดับมากถึงมากที่สุดทั้งโดยรวมและในแต่ละวิธีการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้คือ ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับกระบวนวิชาอื่นเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกระบวนวิชาชีพการพยาบาล เพื่อช่วยทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาที่ยากได้ดีขึ้น และยังสามารถใช้เพื่อศึกษาทบทวนด้วยตนเองได้ตลอดเวลาตามความต้องการ

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การวิจัยและพัฒนา

Abstract

Blended learning is a flexible model of teaching which combines teaching methods from inside the classroom and outside the classroom. It might be suitable for 21st century learners. This research and development project aimed to develop blended learning models for 21st century learning skills, and to compare these learning skills between after and before using the blended learning model as well as to study the learners' satisfaction with this model. The study was divided into two phases. The first phase developed the blended learning model for maternal and child nursing and midwifery for 21st century learning skills by interviewing nine students for information to develop the model. Then, the researchers developed the learning model. In phase two, 131 students, who participated in learning the methods of this model, were asked to evaluate their 21st century learning skills and their satisfaction with this model. Data were analyzed by using descriptive statistics and pair t-test.

The developed blended learning model combined teaching methods, such as lectures, with discussions in the classroom, and integrated with self-directed study such as group assignments on searching and reporting, using networking and studying questions, e-learning, CAI, and e-books. The students rated their learning skills higher than before using this model. Moreover, they were satisfied with this model at high and highest level in the whole, and with each learning method. Recommendations of this study include that other subjects should apply blended learning models in order to assist nursing students to better understand complex topics and in continuing their self-directed learning as their learning needs demand.

Key words: blended learning model, 21st century learning skills, research and development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) เป็นการเรียนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งวิธีการหนึ่งที่นิยมใช้แพร่หลายในปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้เป็นสำคัญและสอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555) ทั้งนี้เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนที่เป็นแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอน กับการเรียนนอกห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรมและเว็บไซต์ต่างๆ ที่เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ที่น่าจะตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบการคิด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน (Bonk & Graham, 2004) ซึ่งผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนอย่างน้อยสองวิธีในการจัดการเรียนการสอน เช่น ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเทคโนโลยีผนวกกับการสอนแบบเผชิญหน้า นอกจากนี้ผู้สอนอาจนำเสนอเนื้อหาบทเรียนผ่านเว็บไซต์และติดตามการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้อีเลิร์นนิ่ง (E-learning) หรือด้วยระบบแอลเอ็มเอส (Learning Management System) หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องแล็บ และหลังจากนั้นสรุปบทเรียนด้วยการอภิปรายร่วมกับอาจารย์ผู้สอนในห้องเรียน (อภิชาติ อนุกุลเวช, 2555)

การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานจึงน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้เรียน โดยยึดหลักการเรียนรู้ 3R x 7C ประกอบด้วย 3R คือ Reading (อ่านออก) (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithematics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications,

Information, and Media Literacy) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) (วิจารณ์ พานิช, 2555, 2556) ทั้งนี้การเรียนรู้แบบผสมผสานมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายที่จะพัฒนาทักษะการเรียนรู้หลายด้าน ตัวอย่างเช่น การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษาและ/หรือสถานการณ์ เป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ โดยใช้ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อเพื่อใช้ค้นหาข้อมูล ทักษะการอ่าน และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา โดยต้องเข้าใจในบริบทของกรณีศึกษา เกิดการเรียนรู้ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ นำข้อมูล ข้อวิเคราะห์ มาเรียบเรียงเขียนเป็นรายงาน และเมื่อกำหนดให้ผู้เรียนจัดทำรายงานเป็นกลุ่มด้วย จะพัฒนาทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ รวมทั้งการนำเสนอผลงานกลุ่ม โดยใช้ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล จะนำไปสู่ทักษะวิชาชีพ และในที่สุดผู้เรียนได้พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ การนำรูปแบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออื่นๆ เช่น web based learning, CAI, E-book ทั้งในระบบออนไลน์ (on line) และออฟไลน์ (off line) รวมทั้งการนำเอาเครื่องมือสื่อสารมาใช้ในลักษณะ social learning (facebook and line group) มาใช้ในการติดต่อประสานงาน เป็นพัฒนาด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ และด้านการใช้คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นอย่างดี

กระบวนวิชาการศึกษาพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 เป็นกระบวนวิชาที่พบว่า ในการประเมินผลผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในระยยะสามปีที่ผ่านมา (ปีการศึกษา 2553-2555) ยังเป็นที่ไม่พึงพอใจทั้งผู้สอนและผู้เรียน โดยเฉพาะในปีการศึกษา 2555 พบว่าคะแนนจากการสอบวัดผลสัมฤทธิ์ค่อนข้างต่ำ ซึ่งผู้เรียนประเมินผลว่า เป็นกระบวนวิชาที่มีความยากในการทำ ความเข้าใจ และเมื่อคณะผู้สอนได้สอบถามนักศึกษาเพิ่มเติม

นักศึกษาระบุว่า เนื้อหาของกระบวนวิชานี้ส่วนใหญ่ เข้าใจยาก รวมทั้งผู้เรียนยังไม่เคยมีประสบการณ์ทาง คลินิกในเนื้อหาวิชาของกระบวนวิชานี้มาก่อน ผู้เรียนจึง ต้องใช้จินตนาการสูง และเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาตั้งแต่แรก ก็ยากต่อการติดตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องต่อไป ดังนั้นการ จัดการเรียนการสอนเพียงการบรรยายอย่างเดียวอาจจะไม่เพียงพอ จำเป็นที่ผู้สอนควรจะหารูปแบบวิธีการสอน ที่หลากหลายที่ช่วยผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหาสาระได้สะดวก ทุกที่ ทุกเวลา เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจได้ดีขึ้น ในปีการ ศึกษา 2556 คณะผู้สอนได้ทดลองหารูปแบบการสอนที่ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังเช่น การพัฒนา หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สไลด์มีเดียเรื่อง ความรู้เบื้องต้น เกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา สำหรับนักศึกษา พยาบาลของสุสัณหา ยิ้มแย้ม, จันทรัตน์ เจริญสันติ และ โสภา กรรณสูตร (2557) ซึ่งพบว่าผู้เรียนระบุว่ามีความ เข้าใจมากขึ้นโดยคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนหลังการใช้ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สไลด์มีเดียสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของ ผู้เรียนก่อนการใช้ นอกจากนี้ผู้เรียนระบุว่ามีความพึงพอใจ ต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สไลด์มีเดียนี้ โดยภาพรวมใน ระดับมากที่สุด และจากการประเมินผลกระบวนวิชานี้ นักศึกษาได้เสนอแนะควรมีการผลิตสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ ทั้งหนังสือ เอกสารประกอบการสอน สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ และสื่ออื่นที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้นคณะผู้วิจัย จึงสนใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แบบผสมผสานกระบวนวิชาการพยาบาลมารดา-ทารก แรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 (554312) สำหรับนักศึกษา พยาบาล โดยจัดรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีเพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนผสมผสาน กับการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ หลากหลาย ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนในกระบวน วิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 ครั้งนี้ผู้สอนจะจัดการสอนบรรยาย (lecture) และ อภิปรายกลุ่ม (group discussion) ในชั้นเรียน พร้อมกับการมอบหมายงานทั้งงานกลุ่มและ เป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (self-directed learning) การจัดทำรายงาน (report) การใช้ ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดท้ายบท การใช้ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และการใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์สไลด์มีเดีย (e-Book) น่าจะช่วยพัฒนา ทักษะการเรียนรู้หลายด้านของผู้เรียนตามแนวคิดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

และทำแบบฝึกหัดท้ายบท การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และ การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สไลด์มีเดีย (e-Book) ทั้งนี้คาดว่าจะทำให้นักศึกษาเกิดทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (วิจารณ์ พานิช, 2555) ประกอบด้วย 3R และ 7C ดังกล่าวแล้ว ข้างต้น ซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

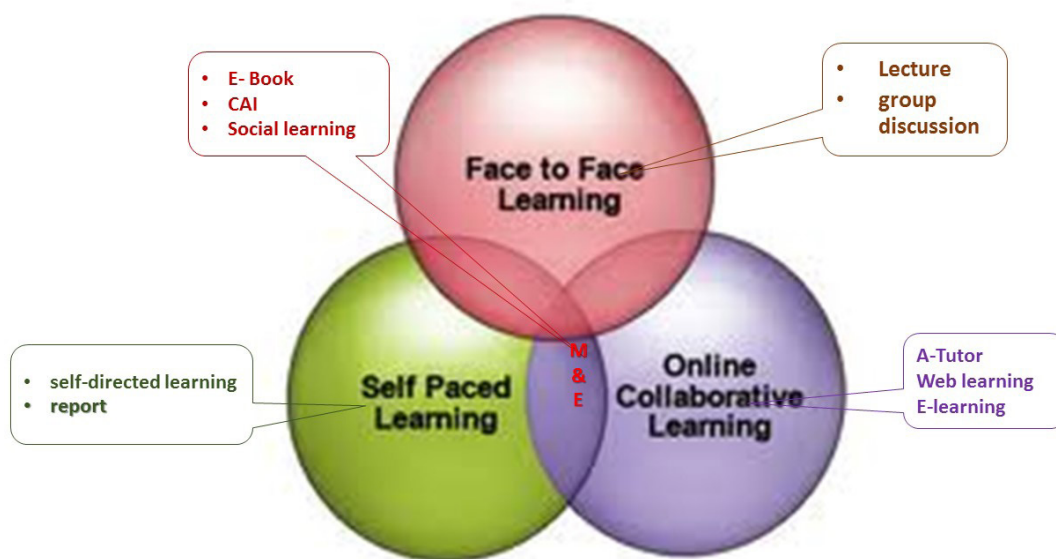
เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานใน การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับ การจัดการเรียนการสอนในกระบวนวิชาการพยาบาลมารดา- ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2

เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบผสม ผสานสำหรับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่เรียนโดย ใช้การเรียนรู้แบบผสมผสาน

กรอบแนวคิดทางการวิจัย

โครงการวิจัยนี้จะใช้กรอบแนวคิดที่พัฒนาจากการ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งกล่าวได้ว่า การจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบหลายวิธีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ในห้องเรียนผสมผสานกับการเรียนรู้นอกห้องเรียน โดย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย ที่ผู้สอนจะจัดการสอน บรรยาย (lecture) และอภิปรายกลุ่ม (group discussion) ในชั้นเรียน พร้อมกับการมอบหมายงานทั้งงานกลุ่มและ เป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (self-directed learning) การจัดทำรายงาน (report) การใช้ ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดท้ายบท การใช้ บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) และการใช้หนังสือ อิเล็กทรอนิกส์สไลด์มีเดีย (e-Book) น่าจะช่วยพัฒนา ทักษะการเรียนรู้หลายด้านของผู้เรียนตามแนวคิดการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

รูปที่ 1 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 3 R และ 7C ได้แก่

- Reading (อ่านออก) (W) Riting (เขียนได้) และ (A) Rithemetics (คิดเลขเป็น)
- Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา)
- Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม)
- Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์)
- Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ)
- Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ)
- Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร)
- Career and Learning Skills (ทักษะวิชาชีพและการเรียนรู้)

วิธีการดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) ที่ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เลขที่ 017/2015 ลงวันที่ 6 มีนาคม 2558 ทั้งนี้ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมทุกระยะของการดำเนินการวิจัยตั้งแต่การร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมออกแบบรูปแบบและเนื้อหา รวมทั้งร่วมประเมินทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีการดำเนินงาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบการ

จัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับกระบวนวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 และระยะที่ 2 เป็นการประเมินผลโดยการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังการเรียนรู้กระบวนวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2

ระยะที่ 1 เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับกระบวนวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

คณะผู้วิจัยคัดเลือกนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 แบบโควตา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนผลการเรียน ภาระงานวิชาการผดุงครรภ์ 2 (554312) อยู่ในระดับสูง ปานกลาง ต่ำ ระดับละ 3 คน รวมเป็น 9 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะ ในการจัดการเรียนการสอนภาระงานวิชา การพยาบาล มารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 อันจะเป็นการ ค้นหาปัญหา และแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับภาระงานวิชาการ พยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 นำ ข้อมูลที่ได้มาพิจารณาร่วมกับผลการประเมินภาระงาน วิชาของนักศึกษาในปีที่ผ่านมา

คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นคณะผู้สอนทั้งหมดได้ประชุม ทบทวนและวางแผนร่วมกัน วิเคราะห์และออกแบบ กิจกรรมและสื่อการสอน โดยคำนึงหลักการออกแบบ และกำหนดกิจกรรม 3 ประเด็น คือ 1) มีการทบทวน หรือแบบฝึกหัดความรู้ของผู้เรียน 2) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ร่วมกัน (collaboration) เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม และ 3) ออกแบบและกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้หลักเพื่อ ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (Bersin, 2004) โดยมีขั้นตอนในการออกแบบการเรียนรู้ แบบผสมผสาน (อภิรดี นันทศุภวัฒน์, 2556: Sung, Kwon, & Ryu, 2008) ดังนี้

ขั้นการวิเคราะห์ (pre-analysis) เป็นขั้นตอนแรก ซึ่งต้องพิจารณาข้อมูลและบริบททั่วไป ได้แก่ การ วิเคราะห์คุณสมบัติของผู้เรียน การวิเคราะห์วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายในการเรียนรู้ และการวิเคราะห์สภาพ แวดล้อมในการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ขั้นการออกแบบกิจกรรมและสิ่งสนับสนุนการ เรียนรู้ (design of activity and resources) เป็นการ นำผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนแรก มาออกแบบกิจกรรมและ สื่อการเรียนรู้ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

การออกแบบภาพรวมของการเรียนรู้แบบผสม ผสานประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละหัวข้อ วิธี การนำเสนอบทเรียนในการเรียนรู้แบบผสมผสาน และ การสนับสนุนการเรียนรู้แบบผสมผสาน

การออกแบบกิจกรรมแต่ละหัวข้อ ประกอบด้วย นิยามผลลัพธ์จากการกระทำของผู้เรียน กิจกรรมใน แต่ละวัตถุประสงค์ การจัดกลุ่มของกิจกรรมทั้งหมด การ

ประเมินผลในแต่ละหน่วยเรียน

การออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ประกอบด้วย การเลือกเนื้อหาสาระ การพัฒนากรณีศึกษา บทเรียน อิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน (CAI) และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย (e-Book) การนำเสนอผลการออกแบบและการพัฒนา ผลที่ได้จากขั้นตอนที่สอง รายละเอียดการออกแบบบท เรียนในแต่ละส่วน

การออกแบบและพัฒนาประเมินผลการเรียนการสอน โดยพิจารณาตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ ด้าน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ทักษะด้าน ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะ ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะ ด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสาร และทักษะวิชาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills)

ระยะที่ 2 เป็นการทดลองใช้และประเมินผล โดย การเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลังการเรียน ภาระงานวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการ ผดุงครรภ์ 2

ประชากรในระยะที่ 2 ประกอบด้วย นักศึกษา พยาบาลที่ยังไม่เคยผ่านการเรียนการสอนในภาระงานวิชา นี้เพื่อเป็นผู้ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสม ผสานสำหรับภาระงานวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรก เกิดและการผดุงครรภ์ 2 ที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นและ เป็นผู้ประเมินตนเองเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 โดยการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้ก่อนและหลัง จากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งในการศึกษาครั้ง นี้ได้เลือกนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 คณะพยาบาล ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทั้งหมด จำนวน 131 คน

ที่กำลังลงทะเบียนเรียนกระบวนวิชาการพยาบาล
มารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 (554312) ใน
ปีการศึกษา 2557

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แนวคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการ
เรียนการสอน ที่พัฒนาโดยคณะผู้วิจัย ที่ใช้ในการสนทนา
กลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย คำถาม
เกี่ยวกับรูปแบบที่ต้องการในการจัดการเรียนการสอน
กระบวนวิชาการพยาบาลมารดาและทารก 2 สำหรับ
แต่ละหัวข้อ ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะในการ
จัดการเรียนรู้

2. สื่อการสอนแบบผสมผสาน ที่พัฒนาโดยคณะ
ผู้วิจัย ซึ่งมีทั้งสื่อที่มีอยู่แล้วแต่อาจจะมีการปรับปรุงตาม
ผลการวิเคราะห์ในระยะที่ 1 เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์
ช่วยสอน และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย
กรณีศึกษาและสถานการณ์ปัญหาที่มอบหมายให้จัดทำ
รายงานและอภิปรายในชั้นเรียน และสื่อที่ต้องพัฒนาใหม่
ได้แก่ การสร้างเว็บไซต์ ในการจัดเตรียมข้อมูลสำหรับใช้
ค้นคว้า สร้างและทำแบบฝึกหัดท้ายบทผ่านระบบเครือข่าย

3. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป ที่พัฒนาโดยคณะผู้วิจัย
ซึ่งประกอบด้วย สถานภาพ อายุ เพศ ประสบการณ์ใน
การเรียนด้วยวิธีการสอนต่างๆ ได้แก่ การบรรยาย การ
อภิปรายในชั้นเรียน การมอบหมายงานทั้งงานกลุ่มและ
เป็นรายบุคคล การจัดทำรายงาน การใช้ระบบเครือข่าย
ค้นคว้า (ความถี่และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละครั้ง) การทำ
แบบฝึกหัดท้ายบท การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการใช้หนังสือ
อิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย

4. แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ที่พัฒนาโดย คณะผู้วิจัย ตามแนวคิดของ วิจารย์ พานิช
(2555, 2556) ประกอบด้วย 3R คือ อ่านออก (Reading),
เขียนได้ ([W]Riting) , และคิดเลขเป็น ([A]Rithmetics)
และ 7C ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and
Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และ

นวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้าน
ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์
(Cross-cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ
การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration,
Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร
สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications,
Information, and Media Literacy) ทักษะด้าน
คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
(Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และ
ทักษะการเรียนรู้ในวิชาชีพ (Career and Learning
Skills) โดยการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินด้วยตนเองเป็น
คำร้อยละของทักษะแต่ละด้านทั้งระยะก่อนและหลังการ
เรียนแบบผสมผสาน

5. แบบประเมินความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการ
เรียนรู้แบบผสมผสาน ที่พัฒนาโดย คณะผู้วิจัย
ซึ่งเป็นการประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาว่ามีความ
พึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ได้
พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายใน
ชั้นเรียน การทำงานกลุ่มเป็นกลุ่มในสถานการณ์หรือกรณี
ศึกษา การจัดทำรายงาน การใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้า
การทำแบบฝึกหัดท้ายบท การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์
ช่วยสอน (CAI) การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย
การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ A-tutor การ
เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ Google site และ
การศึกษาด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือและอีรพ/อ่าน
วารสารเพิ่มเติม ทั้งนี้ลักษณะคำตอบเป็นระดับความ
คิดเห็นแบ่งเป็น 4 ระดับตั้งแต่ เห็นด้วยน้อยที่สุด
เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยมาก และเห็นด้วยมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แนวทางการคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการ
จัดการเรียนการสอน แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ใน
ศตวรรษที่ 21 และแบบประเมินความพึงพอใจต่อวิธีการ
จัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ได้รับการตรวจสอบความ
ตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์พยาบาลที่เชี่ยวชาญ
ทางการศึกษา 3 ท่าน และเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ 2 ท่าน ได้ค่าความตรงของแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ .95 และค่าความตรงของแบบประเมินความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเท่ากับ 1.00 สำหรับแนวทางการคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงและแก้ไขจนเป็นที่ยอมรับในทุกประเด็นคำถาม

หลังจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแบบประเมินความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยการนำทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ราย ด้วยวิธีการทดสอบซ้ำ (test – retest) เพื่อหาความคงที่ (stability) ของคะแนนทั้งสองครั้งโดยเว้นระยะเวลาของการสอบถามห่างกันอย่างน้อย 2 สัปดาห์ คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นจากสหสัมพันธ์โดยใช้สูตรของเพียร์สัน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เท่ากับ .92 และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เท่ากับ .96

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ทั่วไป ด้วยสถิติพรรณนา หาคความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ด้วยสถิติพรรณนา หาคความถี่ ร้อยละ
3. เปรียบเทียบค่าร้อยละของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แต่ละด้านทั้งระยะก่อนและหลังการเรียนแบบผสมผสาน โดยใช้สถิติ การทดสอบค่าที (pair t-test) เมื่อทดสอบการกระจายของข้อมูลเป็นโค้งปกติ

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานสำหรับกระบวนการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 ที่พัฒนาได้ครั้งนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี ได้แก่ บรรยาย (lecture) และอภิปรายกลุ่ม (group discussion) ในชั้น

เรียนทุกหัวข้อเนื้อหา โดยมีกิจกรรมอื่นเพิ่มเติม เช่น การมอบหมายงานทั้งงานกลุ่มเพื่อจัดทำรายงาน (report) จำนวน 3 หัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 25 ของเนื้อหา การค้นคว้าเพิ่มและทำงานกลุ่มนำเสนอในชั้นเรียนจำนวน 2 หัวข้อ คิดเป็นร้อยละ 15 ของเนื้อหา ส่วนการมอบหมายงานเป็นรายบุคคลนั้นได้ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (self-directed learning) จากเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดท้ายบทส่ง จำนวน 5 หัวข้อคิดเป็นร้อยละ 45 ของเนื้อหา การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) จำนวน 1 หัวข้อคิดเป็นร้อยละ 10 ของเนื้อหา บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) จำนวน 1 หัวข้อคิดเป็นร้อยละ 10 ของเนื้อหา และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย (e-Book) จำนวน 1 หัวข้อคิดเป็นร้อยละ 10 ของเนื้อหา

ทั้งนี้การสอนบรรยายและการอภิปรายเป็นการเรียนรู้อย่างเผชิญหน้าในชั้นเรียน สำหรับเนื้อหาที่ต้องการคำอธิบายของผู้สอนมาก และการเรียนการสอนที่ได้ตอบระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่เคยเรียนมาแล้ว และการประชุมระหว่างคณะผู้สอนได้วิเคราะห์ทุกหัวข้อที่จำเป็นต้องสอนบรรยายและการอภิปราย หลังจากนั้นนำเนื้อหาที่เป็นสไลด์ไปใส่ไว้ใน A-Tutor และบางหัวข้อมีแบบฝึกหัดท้ายบทเพื่อให้ผู้เรียนทบทวนเนื้อหาวิชา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้อย่างออนไลน์ที่ไม่เผชิญหน้า โดยผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาวิชาได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่ต้องการตามความสะดวก เพื่อพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปด้วย

นอกจากนี้เนื้อหาในบางหัวข้อ (เช่น กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของอวัยวะสืบพันธุ์สตรี การเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตสังคมของสตรี การประเมินและการพยาบาลในทุกระยะของการคลอดปกติ การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตสังคม การประเมิน และการพยาบาลในระยะหลังคลอดปกติ) มีการมอบหมายงานซึ่งสถานการณ์หรือกรณีศึกษาทั้งเป็นรายบุคคลและงานกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แล้วจัดทำรายงาน อาจจะเป็นทั้งราย

บุคคลและงานกลุ่ม เป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์และการเรียนรู้แบบออนไลน์ ในการค้นคว้าหาข้อมูลผ่านระบบเครือข่าย เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ทักษะวิชาชีพและการเรียนรู้ ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม บางหัวข้อหลังจากศึกษาเป็นงานกลุ่มแล้วอาจให้อภิปรายกลุ่มในชั้นเรียน ซึ่งการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าที่นอกจากการพัฒนาทักษะทางปัญญาแล้ว ยังพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ และทักษะการสื่อสาร รวมทั้ง ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ เพื่อสามารถเข้าร่วมในสังคมและรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น (social skills) ส่วนเนื้อหาหัวข้อที่มีการเตรียมบทเรียน

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) สำหรับเนื้อหาเรื่อง กลไกการคลอตกติ และหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย (e-Book) สำหรับเนื้อหาเรื่อง การส่งเสริมการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา ซึ่งมีส่วนให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างบทและท้ายบท (web test) โดยผู้เรียนได้เรียนรู้ตามอัธยาศัย มีทั้งแบบออนไลน์หรือออฟไลน์แบบเรียนด้วยตนเอง เป็นการพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการแก้ปัญหา ด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2. การเปรียบเทียบคะแนนทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้เรียนระบุว่ามีความรู้ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าทักษะการเรียนรู้ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในทุกทักษะอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบในระยก่อนและหลังจากการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับกระบวนวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ร้อยละของความรู้/ทักษะ							
	ก่อนการเรียนรู้		หลังการเรียนรู้		จำนวนเพิ่ม	จำนวนลด	จำนวนเท่าเดิม	P Value
	Mean	SD	Mean	SD				
1. การอ่าน	46.8	18.7	68.1	13.0	101	3	27	<0.001
2. การเขียน	51.2	18.7	67.0	14.9	89	6	36	<0.001
3. การคิดเลข	46.7	22.2	70.7	15.9	103	1	27	<0.001
4. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	49.8	18.6	69.7	13.9	100	3	28	<0.001
5. การสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	53.2	16.6	69.6	14.0	95	3	33	<0.001
6. ความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างบริบททางสังคมต่างกระบวนทัศน์	52.5	17.6	70.4	13.6	96	4	31	<0.001
7. ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ	56.6	17.2	73.9	15.3	93	2	36	<0.001
8. การสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ	58.9	17.7	73.9	15.7	90	9	32	<0.001
9. คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	57.9	19.2	76.0	14.8	96	3	32	<0.001
10. การเรียนรู้ในวิชาชีพ	49.05	19.1	71.6	14.1	98	4	29	<0.001

P value <0.001

3. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน พบว่า ผู้เรียนระบุว่ามีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในระดับมากถึงมากที่สุด

และเมื่อพิจารณาในแต่ละวิธีพบว่าผู้เรียนมีความพึงพอใจทุกวิธีในระดับมากถึงมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับกระบวนการวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2

ความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สำหรับกระบวนการวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2	ระดับความคิดเห็น							
	น้อยที่สุด		น้อย		มาก		มากที่สุด	
	n	%	n	%	n	%	n	%
การผสมผสานวิธีการเรียนที่หลากหลาย	1	0.8	10	7.6	80	61.1	40	30.5
การบรรยาย	1	0.8	11	8.4	79	60.3	40	30.5
การอภิปรายในชั้นเรียน	2	1.5	24	18.3	77	58.8	28	21.4
การทำงานเป็นกลุ่มในสถานการณ์หรือกรณีศึกษา	1	0.8	25	19.1	65	49.6	40	30.5
การจัดทำรายงาน	8	6.1	37	28.1	63	48.1	23	17.6
การใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้า	5	3.8	21	16.0	66	50.4	39	29.8
การทำแบบฝึกหัดท้ายบท	1	0.8	15	11.5	53	40.5	62	47.3
การใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)	5	3.8	21	16.0	59	45.0	46	35.1
การใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย (E-Book)	3	2.3	30	22.9	59	45.0	39	29.8
การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ - A-tutor	2	1.5	20	15.3	52	39.7	57	43.5
การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ - Google site	6	4.6	19	14.5	60	45.8	46	35.1
การศึกษาด้วยตนเอง เช่น อ่านหนังสือและ/หรืออ่านวารสารเพิ่มเติม	2	1.5	26	19.8	73	55.7	30	22.9

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่พัฒนาขึ้นสำหรับกระบวนการวิชาการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ ได้ใช้หลักการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2555, 2556) ซึ่งประกอบด้วยวิธีการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน ได้แก่ การบรรยายและการอภิปรายกลุ่ม ส่วนวิธีการเรียนรู้แบบนอกชั้นเรียนได้แก่ การมอบหมายงานทั้งงานกลุ่มและเป็นรายบุคคลให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดทำรายงาน การใช้ระบบเครือข่ายค้นคว้าและทำแบบฝึกหัดท้ายบท การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สื่อมัลติมีเดีย อันเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ที่น่าจะตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่าง

บุคคลของผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบการคิด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน (อภิชาติ อนุกุลเวช, 2555) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาอื่นที่ผ่านมา เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในกระบวนการวิชา ภาวะผู้นำและการจัดการทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อภิสิทธิ์ นันทิสุภวัฒน์ และ เรมวณ นันทิสุภวัฒน์, 2556) และการจัดการเรียนรู้ในการบริหารยาสำหรับพยาบาลใหม่ในประเทศเกาหลี (Sung et al., 2008)

2. ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หลังการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน สูงกว่าทักษะการเรียนรู้ก่อนการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานในทุกทักษะ ทั้งนี้อธิบายได้จากประสบการณ์ที่ผู้เรียนอ่านทบทวน

จากตำรา หนังสือ วารสาร และเอกสารที่ค้นหาเพิ่มเติม และการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ โดยเฉพาะเพื่อนำมาใช้ประกอบในตอบแบบฝึกหัดและจัดทำรายงาน น่าจะทำให้ผู้เรียนเพิ่มทักษะการอ่านและการใช้สื่อสารสนเทศอย่างรู้เท่าทันสื่อ การทำรายงานเป็นการฝึกทักษะการเขียนที่ดี โดยเฉพาะการทำรายงานเป็นกลุ่มทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการทำงานเป็นทีม การร่วมมือทำกิจกรรม และภาวะผู้นำ ในการทำแบบฝึกหัดในหัวข้อการประเมินและการพยาบาลในระยะคลอดนั้น ผู้เรียนต้องอาศัยทักษะในการคำนวณตัวเลข เพื่อคาดคะเนระยะเวลาในการคลอด และ Apgar score และ LACTH score ส่วนการมอบหมายสถานการณ์และกรณีศึกษาเป็นส่วนหนึ่งที่น่าจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างไตร่ตรอง คิดอย่างมีวิจารณญาณ ขณะเดียวกันจากสถานการณ์และกรณีศึกษาจากงานที่มอบหมายและการอภิปรายยกตัวอย่างในชั้นเรียนอาจมีการเชื่อมโยงประเด็นทางด้านสังคมวัฒนธรรม ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจความต่างทางด้านสังคมวัฒนธรรมต่างบริบททางสังคม และต่างกระบวนการที่ศรัทธา การจัดทำแผนผังความคิดเป็นการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีโอกาสเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์ เช่น A-tutor, Google site เป็นต้น และการใช้คอมพิวเตอร์ระบบออฟไลน์ เช่น CAI, E-Book เป็นต้น อันจะเป็นการพัฒนาทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งสนับสนุนการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในกระบวนการวิชา ภาวะผู้นำและการจัดการทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อภิรดี นันทศุภวัฒน์ และ เรมวอล นันทศุภวัฒน์, 2556)

ทั้งนี้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานการเรียนการสอนครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมค้นหาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมทดลองใช้ และร่วมประเมินผล จึงเป็นที่พึงพอใจของผู้เรียนระดับหนึ่ง นอกจากนี้แล้วการจัดการเรียนการสอนที่ผสมผสานการเรียนในห้องเรียนที่เป็นแบบเผชิญหน้าระหว่างผู้เรียนและผู้สอน กับการเรียนนอกห้องเรียนโดยผ่านกิจกรรม

และเว็บไซต์ต่างๆ ที่เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่น่าจะตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนทั้งด้านรูปแบบการเรียนรู้ รูปแบบการคิด ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน และเมื่อได้ทดลองใช้แล้ว ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาที่เพิ่มขึ้น ยิ่งเพิ่มความพึงพอใจมากขึ้น ซึ่งสนับสนุนการศึกษาที่ผ่านมา เช่น การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในกระบวนการวิชา ภาวะผู้นำและการจัดการทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (อภิรดี นันทศุภวัฒน์ และ เรมวอล นันทศุภวัฒน์, 2556) และการจัดการเรียนรู้ในการบริหารยาสำหรับพยาบาลใหม่ในประเทศเกาหลี (Sung et al., 2008)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานครั้งนี้มาใช้ในการจัดการเรียนรู้สำหรับกระบวนการพยาบาลมารดา-ทารกแรกเกิดและการผดุงครรภ์ 2 ต่อไป ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานเป็นการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและการเรียนนอกห้องเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ที่น่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

2. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยวางนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่สนับสนุนให้มีการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน ทั้งทางด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการพัฒนาออกแบบวิธีการจัดการเรียนรู้และสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้สอนควรนำรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิชาอื่นๆ เพื่อช่วยพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนจากงบประมาณรายได้คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ทดลองใช้และประเมินผล การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบโครงการ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *สนุกกับการเรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สุสัณหา ยิ้มแย้ม, จันทรัตน์ เจริญสันติ และโสภา กรรณสูตร. (2557). รายงานการวิจัย การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดียเรื่อง ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดา สำหรับนักศึกษาพยาบาล. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2555). *การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)*. สืบค้น 10 ตุลาคม 2556 จาก http://www.chontech.ac.th/_abichat/1/index.php?option.html.
- อภิตี นันท์ศุภวัฒน์ และเรมวาล นันท์ศุภวัฒน์. (2556). ความพึงพอใจและผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานในกระบวนวิชา ภาวะผู้นำและการจัดการทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิตี นันท์ศุภวัฒน์. (2556). *การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning)*. *คู่มืออาจารย์ด้านการสอน ปี พ.ศ. 2556*. เชียงใหม่: สำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Bersin, J. (2004). *The blended learning book: Best practices, proven methodologies, and lessons learned*. San Francisco: Pfeiffer.
- Bonk, C. J., & Graham, C. R. (2004). *Handbook of blended learning: Global perspectives*. San Francisco: Pfeiffer Publishing.
- Carman, J. M. (2005). *Blended learning design: five Key Ingredients*. Retrieved 5 December 2014 from <http://www.agilantlearning.com/Blended Learning>.
- Sung, Y. H., Kwon, I.G., & Ryu, E. (2008). Blended learning on medication administration for new nurses: Integration of e-learning and face-to-face instruction in the classroom. *Nurse Education Today*, 28, 943-952.